

Václav HAVEL

(5.10.1936–18.12.2011)

Pochádzal z rodiny staviteľa pražského Barrandova. Zo štúdia v internátnej škole v Poděbradoch (od r.1947) bol ako buržoázny prvok vylúčený (1950). Zmaturoval (1954) na večernom gymnáziu v Štěpánskej ulici v Prahe. Z kádrových dôvodov nebol prijatý (1954) na žiadnu vysokú školu. Na ekonomickej fakulte ČVUT (1955) ho to nebavilo. Vojenskú službu vykonal v Českých Budejoviciach u ženistov. Stal sa kulisákom v divadle ABC (1959), diaľkovo dokončil (1966) štúdium dramaturgie na DAMU, v *Divadle na zábradlí* pôsobil ako dramaturg a asistent réžie (do 1968). Angažoval sa počas Pražskej jari, po nej vystupoval proti politickým represiam komunistickej normalizácie. Ako občiansky aktivista a esejista s prenikavou kritickou analýzou pomerov sa stal spoluzakladateľom *Charty 77* a *Výboru na obranu nespravodlivo stíhaných*. Za svoje postoje strávil

vo väzení takmer päť rokov. V roku 1986 získal cenu E. Rotterdamského. Stal sa vedúcou osobnosťou politických zmien v novembri 1989, zakladal *Občianske fórum*. Bol (1989–1992) prezidentom ČSFR, 1993–2003 prezidentom ČR.

V duchu absurdného divadla je autorom hier (*Záhradná slávnosť* (1963), *Stážená možnosť sústredenia* (1968), *Spiklenci* (1971), *Audiencia* (1975), *Protest* (1978), *Largo desolato* (1984), *Asanácia* (1987), *Odchádzanie* (2007) i politických esejí napr. *List Gustávovi Husákovi* (1975), *Moc bezmocných* (1978), *Politika a svedomie* (1984), *Ďakovná reč za Erasmovu cenu* (1986), *Príbeh a totalita* (1987), *Slovo o slove* (1989). Natočil film *Odchádzanie* (2011).

Z myšlienok

- *Naučili jsme se v nic nevěřit, nešítat si jeden druhého, starat se jen o sebe. Pojmy jako láska, přátelství, soucit, pokora či odpuštění ztratily svou hloubku a rozměr a pro mnohé z nás znamenají jen jakési psychologické zvláštnosti, anebo se jeví jako zatoulané pozdravy z dávných časů, poněkud směšné v éře počítačů a kosmických raket. Jen málokterí z nás dokázali nahlas zvolat, že mocní by neměli být všemocní...*
- *...před zlem se nesmí ustupovat, byť by nebylo pácháno přímo na nás. Naše lhostejnost k jiným může mít ostatně jediný možný následek: lhostejnost jiných k nám.*
- *Politika se svými důsledky přímo dotýká života každého z nás. Od všeobecné atmosféry života, přes pocit právní jistoty a spravedlnosti obecně, zkušenost se státní správou, občanskou bezpečnost až po hospodářské a sociální poměry - to všechno přece závisí na politice! Jaký tedy div, že bídu naší politiky tak či onak zakoušejí všichni?*
- *...svoboda a demokracie jsou hodnotami, které je také třeba chránit, ba že teprve ochota něco jejich záchraně obětovat a odhodlání je v mezním případě i bránit silou jim vdechují pravost, obsah a smysl. Vždyť nač by svoboda a demokracie byly a proč by byly lepší než násilí a diktatura, kdyby nikomu nestály za obranu?*
- *Budujeme něco (Evropa) zásadně nového: demokratické soustátí rovnoprávných občanů a národů. Takto ohromný úkol nelze ovšem podle mého hlubokého přesvědčení zvládnout bez důkladné sebereflexe. Při nejlepší vůli tu nemůže jít jen o nějakou dohodu o tak či onak regulovaných nebo neregulovaných cenách energie nebo způsobů hlasování ve společných zastupitelských a exekutivních orgánech, rozdělování fondů nebo technice vzniku předpisů. Jsem si jist, že má-li tento útvar smysluplně žít po mnoho dalších desetiletí, pak musí vyrůstat z určitých odvážných idejí, určitého názoru na smysl vlastních činů, z nějakého pochopení světa i sebe sama.*
- *Politik může mít kolik chce pravomocí, kolik chce dobrých úmyslů, kolik chce pravdy, kolik chce odborných vědomostí a odborných poradců, kolik chce pracovitosti a zápalu pro věc - a to všechno dohromady mu stále ještě nemusí zajišťovat sebemenší vliv, natož úspěch, pokud neumí jednat s lidmi (jako jednotlivci i jako publikem) a nedokáže je získávat pro svou věc.*
- *...je to nesmírně důležité, když z někoho číší vnitřní klid. Znamená to, že je vskutku zakotven v tom řádu bytí, a zároveň to znamená, že skutečně má rád ostatní lidi...*

vás
Václav Havel
a

